

เสริมสร้างคุณธรรม

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ ท่านที่ปรึกษาศาสนาอดิบทาเฮอซาเดห์ เขียนให้ธรรมสภาบาไฮแห่งประเทศไทย เพื่อให้ใช้เป็นคู่มือในการพัฒนาคุณธรรมในจิตใจชุมชนบาไฮ ท่านที่ปรึกษาอดิบทาไฮ ได้แสดงความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความหมายของ “การพัฒนาคุณธรรมในจิตใจชุมชนบาไฮ” ในเชิงที่ว่า สังคมโดยรวมจะพัฒนาก้าวไกลไม่ได้หากบาไฮศาสนิกชนแต่ละคนซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของชุมชนยังมิได้พัฒนาจิตใจของตนเองให้มีคุณธรรมถึงตามระดับคำสอนของพระบาฮาอูลลาห์เสียก่อน

ธรรมสภาบาไฮแห่งประเทศไทย จึงได้ขออนุญาตจัดแปลหนังสือคู่มือเล็กๆ เล่มนี้ เพื่อถ่ายทอดให้ท่านผู้อ่านได้นำไปพิจารณาใช้ในชีวิตประจำวันของท่าน เป็นหนทางนำไปสู่ผลสำเร็จในการประพฤติธรรมให้ได้ตามที่พระบาฮาอูลลาห์ ทรงเน้นความสำคัญไว้เป็นประการแรกในหนังสือ “พระวจนะแห่งความรื่นลับ” ข้อที่ 1 ว่า “คำแนะนำประการแรกของเราได้แก่สิ่งนี้ จงมีหัวใจอันบริสุทธิ์เมตตาและผ่องใส เพื่อว่าหัวใจของเจ้านั้นจะเป็นอาณาจักรที่ยั่งยืนถาวรและไม่รู้สิ้น”

เมื่อท่านเป็นบุคคลที่อยู่ในศีลธรรมแล้ว ความสงบสุขสันติและความเจริญก้าวหน้า จะบังเกิดแก่ตัวท่านเองในเบื้องปรุ้ม จากนั้นคุณธรรมเหล่านี้จึงมีผลต่อบุคคลที่แวดล้อมตัวท่านอันได้แก่ ครอบครัว ชุมชนบาไฮ ญาติสนิทมิตรสหายและประเทศชาติ

ด้วยความรักและปรารถนาดี

สมาคมสภาการกลางศาสนาบาไฮแห่งประเทศไทย

ท่านที่ปรึกษาศาสนา อติบ ทาเฮอซาเดห์ ได้เขียนจดหมายถึงเพื่อนๆบาไฮ มีใจความดังนี้

สวัสดิ์ เพื่อนบาไฮศาสนิกชนที่รัก

ในข่าวสาส์นที่ส่งถึงผู้เข้าร่วมประชุม ในการประชุมนานาชาติที่กรุงดับลิน สภายุติธรรมสากลได้เรียกร้องให้บาไฮศาสนิกชนร่วมมือกันพัฒนาคุณธรรม ขึ้นในสังคมบาไฮ เพื่อนๆที่เข้าร่วมการประชุมบางท่านได้ถามถึงความหมายของคำว่า “การพัฒนาคุณธรรม” และต้องการจะทราบว่าทำอะไรเราถึงจะทำให้มันเกิดขึ้นได้ คำว่า “ดวงจิตอันทรงธรรม” นี้เมื่อใช้ในความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องกับบาไฮอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจไปคนละแบบ หรืออาจจะทำให้เกิดความเข้าใจสับสนกันในแต่ละบุคคล การพัฒนาคุณธรรมในจิตใจไม่ได้หมายความว่าต้องการเป็นคนที่มีแต่ ใฝ่ฝันถึงความสวยงามของโลก โดยไม่ให้ความสนใจต่อความเป็นไปของโลก

ความหมายของการพัฒนาจิตใจ ให้ทรงธรรมในสังคมบาไฮนั้น แปลง่าย ๆคือ เมื่อใดที่ดวงจิตของเราได้สัมผัสหรือใกล้ชิดกับพระองค์พระศาสดาบาฮาอูลลาห์ เมื่อนั้นดวงจิตดวงนั้นก็ได้รับการพัฒนา บาไฮที่แท้จริงนั้นคือเมื่อดวงจิตของเขาถูกดึงดูดให้ใกล้ชิด และมีความผูกพันกับพระบาฮาอูลลาห์ ดวงจิตของเขาก็จะค่อยๆได้รับการพัฒนาเขาจะเริ่มมีความจงรักภักดีต่อองค์พระศาสดา เขาจะเชื่อฟังคำสั่งสอนของพระองค์อย่างเต็มหัวใจ และจะใช้ศาสนาของพระองค์ด้วยความจงรักภักดีอย่างสุดความสามารถ

การพัฒนาคุณธรรมในจิตใจของสังคมบาไฮ

ความรู้เกี่ยวกับจิตวิญญาณ

พระคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์จะสอนให้เรามีความเข้าใจเรื่องนี้อย่างซาบซึ้ง มนุษย์เราประกอบขึ้นด้วยสิ่ง 2 สิ่ง สิ่งแรกนั้นเราสามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้ สิ่งนั้นคือรูปร่าง สิ่งที่สองนั้นเราไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ สิ่งนั้นก็คือนิตวิญญาณ เรามีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับรูปร่างหรือร่างกายของเรา แต่ความรู้ในด้านของจิตวิญญาณนั้นยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นไปกว่าส่วนของร่างกายเสียอีก จิตวิญญาณของมนุษย์ไม่ได้ถือกำเนิดขึ้นมาจากโลกแห่งวัตถุแห่งนี้ วิญญาณกำเนิดมาจากโลกแห่งจิตวิญญาณของพระเจ้า ในระหว่างที่ทารกเริ่มปฏิสนธิและเจริญเติบโตขึ้นในครรภ์ของผู้เป็นมารดา ดวงจิตของทารกก็จะเริ่มมีความ

ผูกพันกับร่างกาย เนื่องด้วยดวงจิตนั้นเป็นจิตวิญญาณ และไม่ใช่มวลวัตถุ จิตวิญญาณจึงไม่สามารถเคลื่อนเข้าไปหรือเคลื่อนออกมาจากร่างกายได้ ดวงจิตนั้นมีอำนาจเหนือการเคลื่อนไหวเข้าออกไปทุกทิศทาง จิตวิญญาณเป็นอิสระจากสภาวะต่างๆของโลก ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของจิตวิญญาณนั้นเปรียบได้เหมือนกับความสัมพันธ์ของแสงสว่างกับกระจกเงา ตัวแสงสว่างนั้นไม่ได้อยู่ในกระจกเงามันเพียงแต่ถูกสะท้อนไปในกระจกเงา และเมื่อเคลื่อนกระจกเงาออกไป ตัวแสงสว่างนั้นจะไม่ถูกเคลื่อนย้ายไปด้วยกับกระจกเงา

เนื่องด้วยดวงจิตนั้นเป็นสิ่งที่มีความสูงส่งกว่าสรรพสิ่งทั้งมวล สมองของเราจึงไม่มีความสามารถพอที่จะเข้าใจคุณลักษณะของมัน ไม่มีอำนาจพอที่จะหยั่งรู้แก่นสารของจิตวิญญาณได้ ส่วนที่เราพอจะเข้าใจได้ก็มีเพียงแต่คุณลักษณะของคุณธรรมของจิตวิญญาณเท่านั้น ขณะที่เรากำลังมีชีวิตอยู่ในภพนี้ เราไม่อาจเข้าใจเรื่องจิตวิญญาณอย่างถ่องแท้ได้ ฉะนั้นความรู้ของเราในเรื่องของดวงจิตวิญญาณจึงได้มาจากองค์พระศาสดาผู้ซึ่งได้ถ่ายทอดความหมายที่สำคัญของจิตวิญญาณผ่านทางพระวจนะ และคำสั่งสอนของพระองค์กระนั้นก็ดี พระวจนะนั้นก็หาเป็นเครื่องมือที่มีอำนาจเพียงพอสำหรับที่จะใช้อธิบายความหมายที่ถ่องแท้ของจิตวิญญาณได้ สรรพสิ่งที่พระผู้เป็นเจ้าของสร้างสรรพสิ่งขึ้นนั้นเป็นเพียงหน่วยเดียวในสรรพสิ่งนั้นประกอบด้วยจิตวิญญาณและรูปวัตถุ กฎและหลักอันเดียวกันโดยธรรมชาติก็จะพบได้ ในอาณาจักรของดวงวิญญาณ แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่ถูกดัดแปลงให้เหมาะสมกับสถานะที่สูงขึ้นไป อาณาจักรที่ต่ำกว่าจะไม่มีรูปลักษณะดังกล่าว

ความคล้ายคลึงกันระหว่างร่างกายและวิญญาณ

เนื่องจากว่ากฎเกณฑ์แห่งการดำรงอยู่นั้นครอบคลุมทุกสรรพสิ่ง ดังนั้นปรากฏการณ์ต่างๆที่เราเห็นในโลกวัตถุนี้มีส่วนเหมือนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกของจิตวิญญาณด้วย ขอให้เราลองมาศึกษาเกี่ยวกับส่วนประกอบบางอย่างของดวงวิญญาณโดยใช้กฎเกณฑ์เบื้องต้นนี้เป็นหลัก ถ้าหากเราศึกษาพระคัมภีร์ของพระศาสดาบาฮาอูลลาห์ และของพระอับดุลบฮา จะพบว่าดวงจิตวิญญาณที่กำลังดำรงอยู่ในโลกวัตถุนี้ เหมือนกับทารกที่กำลังปฏิสนธิในครรภ์มารดา ในสภาวะนี้จิตวิญญาณและการก่อกำเนิดของทารกมีความคล้ายคลึงกันหลายประการ และความเข้าใจในสภาวะหนึ่งจะนำเราให้เข้าใจอีกสภาวะหนึ่งได้ แต่เป็นความเข้าใจที่อยู่ในระดับจำกัด

เราเรียนรู้ว่า รูปร่างหรือร่างกายของมนุษย์นั้นเจริญเติบโตขึ้นในครรภ์ของผู้เป็นมารดา ในระหว่างนั้นแขนขาและอวัยวะส่วนอื่นๆก็จะพัฒนาขึ้นเพื่อจะได้ใช้หลังจากที่คลอดจากครรภ์มารดาแล้ว ฉะนั้น โดย

ธรรมชาติร่างกายของเราก็จะผลิตแต่อวัยวะที่มีคุณลักษณะที่สมบูรณ์หรือดีพอที่จะนำมาใช้ในโลกร่างกายที่อันเดียวกันนี้สามารถนำมาใช้ในอาราจักรของดวงวิญญาณ ดวงวิญญาณที่ผ่านการพัฒนาในโลกนี้จะอุดมด้วยคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ในภพหน้า ฉะนั้นเราจะเห็นว่าสภาวะของทารกในครรภ์ของมารดาและสภาวะของดวงวิญญาณในโลกปัจจุบันนี้แท้จริงแล้วมีความคล้ายคลึงกัน

วิญญาณสามารถรับได้แต่เฉพาะคุณธรรมความดีเท่านั้น

เราจะสังเกตได้ว่าในโลกแห่งกายภพนั้น ทารกในครรภ์ของมารดานั้นจะเริ่มตัวขึ้นจากเซลล์ๆเดียว ในขณะที่กาลเวลาผ่านไป เซลล์นั้นก็เริ่มแตกขยายตัวขึ้น อวัยวะและส่วนต่างๆของร่างกายก็จะเริ่มมีขึ้น และแล้วสภาพของชีวิตทารกในครรภ์ก็มาถึงจุดจบ ทั้งนี้เพราะทารกได้ถือกำเนิดออกมาอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน มาถึงจุดนี้ เราก็จะเห็นสภาพความแตกต่างระหว่างเซลล์แรกที่ชีวิตทารกเริ่มก่อตัวขึ้น และการเจริญก้าวหน้าของทารกเมื่อครบกำหนดคลอด

สถานการณ์อย่างเดียวกันนี้ก็ไ้เกิดกับดวงจิต จุดกำเนิดของดวงจิตนั้นปราศจากซึ่งประสบการณ์ปรากฏการณ์ที่เกิดกับทารกนี้บังเกิดกับดวงวิญญาณเช่นกัน ดวงวิญญาณในระยะก่อกำเนิดทุกดวงจะปราศจากประสบการณ์ ทุกดวงซ่อนเร้นคุณลักษณะ หรือพลังอำนาจซึ่งเป็นลักษณะประจำดวงวิญญาณไว้ อยู่ภายใน ในช่วงระหว่างที่ดวงวิญญาณมีความเกี่ยวพันกับร่างกายขณะที่อยู่ในโลกร่างกายก็จะพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเองจนอุดมด้วยคุณลักษณะและคุณธรรมซึ่งจะติดต่อดวงวิญญาณนั้นอีกไปในภพหน้า ดวงวิญญาณไม่สามารถนำคุณลักษณะที่ไม่ดีติดตัวไปด้วยได้ เพราะส่วนที่ไม่ดีนั้นมีความหมายในนัยที่เราเรียกว่าเป็นส่วนที่ขาดคุณลักษณะ และส่วนที่ขาดหายไปนี้ก็ไม่ปรากฏให้เห็นนั่นเอง ในทำนองเดียวกันกับความที่ขาดแคลนบังเกิดขึ้นจากการปราศจากความมั่งคั่งร่ำรวย ถ้าบุคคลดำรงชีพอยู่อย่างขาดคุณธรรมดวงจิตของเขาก็จะตกต่ำ และดวงจิตนั้นก็ยังสามารถนำเอาส่วนดีซึ่งมีอยู่เพียงน้อยนิดเท่านั้นติดตัวไปในโลกหน้า

จากการศึกษาพระคัมภีร์ พอจะรวบรวมความเข้าใจได้ว่า ในทำนองเดียวกันในโลกนี้ สรรพสิ่งทีพระผู้เป็นเจ้าทรงสร้างขึ้นมีระดับต่าง ๆ กัน เป็นต้นว่า ระดับแร่ธาตุ ธัญพืช สัตว์ และมนุษย์ และในแต่ละระดับยังมีประเภทแยกย่อยลงไปอีก โลกแห่งดวงจิตวิญญาณก็เช่นกัน ดวงวิญญาณจะพัฒนาอยู่ในระดับต่าง ๆ กัน ส่วนดวงวิญญาณของใครจะได้อยู่ในระดับไหนนั้นขึ้นอยู่กับคุณธรรมที่ติดตัวไปอยู่ในภพหน้า ดวงวิญญาณของผู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าตนจะไม่สามารถเข้าใจบรรดาวิญญาณที่อยู่ในระดับสูงกว่าตน ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็น

เห็นว่า หลักการของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของโลกกายภาค เท่าที่เห็นได้ในสรรพสิ่งทั้งหลายนั้นยังถูกนำไปใช้ใน
โลกแห่งจิตวิญญาณด้วย

ภพหน้าอยู่ที่ไหน ?

ตัวอย่างที่หยิบยกมาพิจารณาอีกข้อหนึ่งก็คือ สิ่งที่มีชีวิตในระดับที่สูงขึ้นไปนั้นหมุนเวียนและอาศัย
สรรพสิ่งในระดับรองลงไป ในโลกแห่งวัตถุนี้ เราจะเห็นได้ว่าสรรพสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายล้วนได้รับสิ่งที่จำเป็น
แก่การดำรงชีวิตจากแร่ธาตุ

ธรรมชาติขบถหนึ่งของพระบาฮาอุลลาห์ระบุไว้ว่า โลกแห่งจิตวิญญาณหมุนอยู่รอบ ๆ โลกของเรา
แห่งนี้ นั่นแสดงว่าภพหน้านั้นมิได้ถูกแยกออกไปต่างห่างจากโลกนี้ แต่แท้จริงแล้วกลับห่อหุ้มอยู่อย่าง
ใกล้ชิดนั่นเอง เราย่อมเห็นจากธรรมชาติได้ว่า ทารกที่กำลังเจริญเติบโตอยู่ในครรภ์มารดาจะไม่สามารถ
ค้นพบได้เลยว่า โลกที่เขาจะมาอยู่นั้นอยู่ใกล้ชิดกับเขาอย่างน่าอัศจรรย์เพียงไร ระหว่างโลกทั้งสองนี้มีเพียง
เยื่อใบบางๆ เท่านั้นที่กั้นไว้ หลักการข้อนี้มีปรากฏอยู่ในโลกแห่งจิตวิญญาณด้วย กล่าวคือ ดวงวิญญาณนั้น
ช่างอยู่ใกล้ชิดกับตนมากก่อนมากเพียงไร แต่ตราบไตที่ดวงวิญญาณยังสถิตอยู่ในร่างกาย ตราบนั้น ภพหน้า
และความยิ่งใหญ่ของดวงวิญญาณก็จะถูกปิดบังซ่อนเร้นจากการรู้เห็นของมนุษย์

ในอีกตอนหนึ่ง พระบาฮาอุลลาห์ได้ทรงทรงลิขิตไว้ในพระธรรมบทว่า ถ้าหากเราได้ล่วงรู้สภาวะที่
กำหนดไว้แก่ศาสนิกชนที่ดำเนินชีวิตตามครรลองแห่งธรรม-แม้เพียงส่วนน้อยนิดเทียบเท่าการได้มองเห็น
ผ่านรูเข็ม เราทุกคนก็จะต้องแตกดับลงด้วยความปิติยินดีอันท่วมท้น ตราบใดก็ตามที่ทารกน้อยในครรภ์
มารดา ยังไม่สามารถค้นพบความยิ่งใหญ่และความงามที่ปรากฏอยู่บนโลกนี้ ตราบนั้นดวงวิญญาณที่ยังแฝง
อยู่ในกายมนุษย์ ก็จะไม่ไ้ประจักษ์อาณาจักรอันสูงส่งของโลกวิญญาณเช่นกัน

จุดมุ่งหมายในการสร้างมนุษย์

ในทรรณะแห่งพระธรรมที่เปิดเผยโดยพระบาฮาอุลลาห์ อะไรคือจุดมุ่งหมายในการที่มนุษย์ถูกสร้าง
ขึ้นมา ? พระบาฮาอุลลาห์ทรงตรัสว่า “จุดประสงค์ทั้งที่แลแล้วมาในอดีตและในอนาคตของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของที่ทรง
สร้างมนุษย์นั้นก็เพื่อให้มนุษย์นั้นก็ได้รู้จักพระเจ้าผู้สร้างและได้เข้าเฝ้าพระองค์ มนุษย์จะได้รู้จัก
และได้เข้าเฝ้าพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของก็ด้วยการยอมรับ พระศาสนาของพระองค์ การหันดวงจิตไปหาพระศาสนาและ
ได้รับพระกรุณาธิคุณที่หลังไหลมานั้น จะทำให้มนุษย์เรืองรองผ่องใสด้วยแรงศรัทธา เจกเช่นเดียวกับการ
กำเนิดของทารก เด็กทารกไม่สามารถถือกำเนิดโดยปราศจากบิดาฉันใด มนุษย์ก็จะได้ไม่ได้รับแรงศรัทธา

โดยปราศจากความช่วยเหลือจากพระศาสดาฉันนั้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องรู้จักพระศาสดาและ
พร้อมกันนั้นต้องสร้างสายสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณกับพระองค์ด้วย

พระธรรมที่เปิดเผยโดยพระบาฮาอุลลาห์ สำหรับยุคนี้มีวัตถุประสงค์หลักที่การนำแสงสว่างมาสู่
จิตใจของมวลมนุษย์ พระธรรมนี้ดลบันดาลใจของมนุษย์ให้มี **แรงศรัทธา** การสร้างมนุษยชาติเผ่าพันธุ์ใหม่
สำเร็จลง โดยอาศัยพระธรรมคำสอนนี้ มนุษย์จะกลายเป็นคนที่อุดมด้วยภูมิธรรมซึ่งจะพัฒนาไปเป็นคนที่มี
มีความศรัทธาต่อไปได้นั้น จำเป็นที่มนุษย์จะต้องตั้งจิตสู่อุบัติของพระบาฮาอุลลาห์ด้วยใจสักการ จากนั้นจึงปลื้ม
จิตใจให้กับการเรียนรู้ที่จะรักพระองค์ นี่คือนัยของจุดหมายปลายทางสุดท้ายอันเรืองรองของมนุษย์ สมตาม
เจตจำนงที่ถูกสร้างขึ้นมา

อาหารของจิตวิญญาณ

ในทันทีที่หัวใจของสาธุชนได้สัมผัสความรักของพระบาฮาอุลลาห์ แล้วตอบรับว่า “ข้าพเจ้าเชื่อ”แรง
ศรัทธาก็จะบังเกิดขึ้นในตัวเขา นี่คือนัยของการเกิดใหม่ที่สองดังได้กล่าวไว้ในพระคัมภีร์
ศักดิ์สิทธิ์ของคริสต์ศาสนา ทารกแรกเกิดต้องการอาหารเพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโตฉันใดเราต้องรับอาหาร
ทางจิตเพื่อหล่อเลี้ยงดวงวิญญาณของเราฉันนั้น

อาหารทิพย์สำหรับจิตวิญญาณนั้นก็คือ พระวจนะของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของพระศาสดาบาฮา
อุลลาห์สำหรับโลกยุคนี้โดยอาศัยการอ่านและศึกษาพระวจนะของพระองค์ **แรงศรัทธา**ในศาสนาก็ค่อยแก่
กล้าขึ้นทีละน้อยจนกระทั่งถึงระดับที่มีความมั่นใจ และสาธุชนผู้นั้นก็จะประสบแต่ความสุขในชีวิตอย่าง
แน่นอน แต่ถ้าหากสาธุชนคนใด **ละเลย** ไม่อ่าน ไม่ศึกษาพระธรรมอันทรงความสำคัญยิ่งยวดนี้แล้ว **พลัง**
ความศรัทธาของเขาก็จะค่อย ๆ เสื่อมถอยลง จนอาจสูญสิ้นไปเลยก็ได้

การพัฒนาจิตใจขั้นแรก

เปรียบประดุจดั่งมารดาที่ให้อาหารบุตรวันละหลายมื้อ พระบาฮาอุลลาห์ทรงมีโองการให้บาไฮ
ศาสนิกชนอ่านพระธรรมวันละ 2 เวลา ในตอนเช้าและเย็น พระองค์ทรงระบุไว้ว่า ผู้ที่ละเลยไม่อ่านจะชื่อว่า
ไม่มีความจงรักภักดีต่อพระกิตติภาพของพระเจ้า

การอ่านและสวดมนต์ไม่เหมือนกัน ขอท่านอย่าได้เข้าใจสับสนกัน พระวณะของพระบาฮาอุลลาห์มีอยู่อย่างอุดมในพระคัมภีร์และศาสนของพระองค์ การอ่านพระธรรมวณะมีผลต่อจิตวิญญาณ เช่นเดียวกับที่อาหารมีประโยชน์ต่อร่างกาย

พระบาฮาอุลลาห์ได้ทรงลิขิตไว้ในพระคัมภีร์คิตาบิฮ์คุดัส ว่า การอ่านพระธรรมของพระองค์ในขณะที่เกิดอาการเหนื่อยหน่ายนั้นหาได้ส่งบุญกุศลให้บังเกิดแก่ผู้อ่านไม่ พระองค์ตรัสไว้ว่า การอ่านพระธรรมเพียงสองสามบรรทัดด้วยจิตใจเบิกบานหรือนั้น ดีกว่าการอ่านพระคัมภีร์ทั้งเล่มด้วยอารมณ์หงุดหงิดและเบื่อหน่าย พระราชโองการนี้พ้องกับกฎธรรมชาติที่ว่า มนุษย์ย่อมจะรับประทานอาหารยามที่เขาหิวเท่านั้น สิ่งที่เหมาะสมอีกข้อหนึ่งโดยธรรมชาติก็คือ มนุษย์จะบริโภคอาหารอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน การรับประทานอาหารเพียงมื้อเดียวในชีวิตนั้นนับว่าไม่เพียงพอ การอ่านพระวณะของพระผู้เป็นเจ้าของซึ่งเป็นอาหารของจิตใจก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือถ้านานๆอ่านสักครั้งก็ย่อมถือว่าไม่เพียงพอ หากผู้ใดต้องการจะเจริญทางธรรมวณะในพระคัมภีร์ทุกวัน วันละ 2 เวลาตามคำบัญชาของพระบาฮาอุลลาห์

จงปล่อยให้อำนาจแห่งพระวณะหลังไหลเข้าสู่หัวใจของเจ้า

จงปล่อยให้พระวณะอันทรงอาชานุกาภาพซึมซาบเข้าไปในหัวใจเพื่อเป็นแรงบันดาลใจเพื่อความศรัทธาเชื่อมั่น ความซาบซึ้งในรสพระธรรมจะเกิดขึ้นถ้าเราจะตระหนกอยู่เสมอว่า พระธรรมคำสอนเหล่านี้อุดมด้วยศักยานุกาภาพอันยิ่งใหญ่ การอ่านพระธรรมในตอนเช้าด้วยความเข้าใจเช่นนี้ จะอำนวยให้เราสามารถส่งกระแสจิตถึงพระบาฮาอุลลาห์ตลอดทั้งวันไม่ว่าเราจะอยู่ ณ ที่ทำงานหรือที่ใดก็ตาม การตรึงตรองนี้ถึงพระธรรมวณะของพระองค์เป็นหนทางที่ชักนำให้จิตวิญญาณของเราซึมซับรับพระธรรมเสมือนดังอาหารที่ถูกดูดซึมไปเลี้ยงร่างกาย เมื่อปฏิบัติตามนี้ได้ในช่วงเช้า ตกตอนเย็นเราก็จะหิวพระธรรมอีก ถ้าเราไม่มีความปรารถนาที่จะอ่านต่อไป นั้นย่อมเป็นสัญญาณเตือนว่าเราไม่ได้ยอมปล่อยให้ได้รับรสพระธรรมนั้น

ขั้นที่สอง

โยงการที่พระบาฮาอุลลาห์ให้ศาสนิกชนสวดมนต์เป็นประจำทุกวันนับว่าเป็นโองการที่ควบคู่กันกับที่ทรงให้เราอ่านพระธรรมบท ผลของการสวดมนต์ที่มีต่อจิตวิญญาณนั้นเหมือนกันกับการอ่านพระธรรมบทสวดมนต์ภาคบังคับนั้นแตกต่างจากบทสวดมนต์อื่นตรงที่เป็นหนึ่งในโองการหลักที่มีผลบังคับใช้กับศาสนิกชน ประกอบกับการที่มีอากัปภิกิริยาขณะสวด ทั้งผู้สวดเองจะต้องหันหน้าสู่กิบลิห์ขณะทีกล่าวอธิษฐานในส่วนตัว บทสวดมนต์ภาคบังคับมีอยู่ด้วยกัน 3 บท แต่ละคนก็จะสามารถเลือกสวดบทใดบทหนึ่งใน 3 บทแล้วแต่สมัครใจ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นความสำคัญอย่างสูงสุดของการสวดมนต์ภาคบังคัมภ์นี้ พระอภัยมณีได้เขียนอธิบายความสำคัญของเรื่องนี้ไว้ในพระธรรมบทตอนหนึ่งว่า การสวดมนต์ภาคบังคัมภ์นี้เป็น “รากฐานแห่งศาสนาของพระผู้เป็นเจ้า” เป็น “หนทางนำสาธุชนให้ก้าวไปสู่ทางชีวิตอันบริสุทธิ์ผุดผ่องด้วยคุณธรรม” พระอภัยมณีกล่าวไว้ในอีกตอนหนึ่งว่า การสวดมนต์ภาคบังคัมภ์นี้เป็นโองการที่มีผลผูกพันทุกคน และทุกคนจะต้องปฏิบัติตามอย่างแก้ตัวไม่ได้ ผู้ที่อยู่ในข่ายยกเว้นไม่ต้องสวดคือบุคคลวิกลจริต หรือผู้ที่กำลังตกอยู่ในสถานการณ์ที่ผิดปกติโดยไม่คาดฝัน หากเราไม่สวดมนต์อธิษฐานทุกวันตามพระบัญชาแล้ว จะไม่มีหนทางที่ได้เข้าใกล้ชีวิตพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เลย

นอกเหนือจากการสวดมนต์ ซึ่งศาสนิกชนจะต้องสวดเป็นประจำแล้ว ยังมีบทสวดมนต์อื่นๆที่ลิขิตขึ้นโดยพระบิ๊อบ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระอภัยมณีสำหรับใช้สวดในวาระโอกาสต่างๆกัน และไม่ได้ระบุเป็นโองการให้ใช้เป็นพิธีกรรมของศาสนา ผู้สวดย่อมเลือกสวดได้ตามสมควรใจและจะสวดตามใจต้องการเมื่อไหร่ก็ได้ ทั้งยังสามารถใช้สวดเป็นการส่วนตัวหรืออาจจะใช้ในขณะที่ร่วมชุมนุมกัน

อำนาจของการสวดมนต์-อธิษฐาน

การสวดมนต์อธิษฐานขอให้ตนหลุดพ้นจากสิ่งที่ไม่ดีที่ผูกพันทางโลกเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาให้จิตใจวิญญานผ่องแผ้วการสวดมนต์อธิษฐานคือสื่อที่เชื่อมสัมพันธ์ทางธรรมชาติระหว่างมนุษย์กับพระผู้เป็นเจ้า ถ้าใครก็ตามสวดมนต์อธิษฐานในลักษณะที่ ละแล้วซึ่งความปรารถนาทั้งหลายทั้งปวง จิตวิญญานของเขาก็จะได้รับแรงดลบันดาลใจอันทรงพลัง

พระกรรณาคิณของพระผู้เป็นเจ้าหลังไหลมาสู่มนุษย์ตามช่องทางที่เปิดเผยโดยแรงอธิษฐาน และสายธารแห่งพระเมตตาที่โปรยปรายลงมานั้นยังความผ่องแผ้วสดใสมาสู่จิตวิญญานมนุษย์ เปรียบประดุจดั่งไม้ยืนต้นที่แผ่กิ่งก้านสาขาและใบเข้าหาดวงอาทิตย์ เพื่อจะได้ดูดซึมเอาแสงที่ให้ชีวิตแก่มันไว้ ถ้าจิตวิญญานของมนุษย์สว่างไสวเรื่องราวด้วยแสงธรรม เขาก็จะอธิษฐานด้วยจิตที่ถวิลหาแต่พระผู้เป็นเจ้าด้วยความปรารถนาที่จะเชิดชูบูชาพระองค์ด้วยจิตที่จดจ่ออยู่กับการจะได้ติดต่อกับพระองค์ หากการสวดมนต์อธิษฐานขาดคุณลักษณะที่กล่าวมานี้ การสวดมนต์นั้นก็จะเป็นเพียงการแสดงความรักภักดีแต่ปากปราศจากซึ่งความสุขหรรษาและความมีน้ำใสใจจริงและแล้วหัวใจของมนุษย์ก็จะไม่สามารถรับพระเมตตาของพระผู้เป็นเจ้าที่หลังไหลแก่มนุษย์ในยุคนี้ได้ทั้งๆที่ดวงตะวันนั้นสาดรัศมีอันทรงพลังเจิดจ้าอยู่อย่างไม่รู้ดับสิ้น แต่ต้นไม้ใดก็ตามที่ตายด้านไม่ยอมรับแสงที่ให้แก่ชีวิตนั้นย่อมไม่ได้ชื่อว่าเป็นไม้ที่เหลือแต่ซาก ในทำนองเดียวกัน พลังอำนาจแห่งความรักนิรันดร์ที่อานุภาพพื้นคืบซีพของพระผู้เป็นเจ้ากำลังแพร่สะพัดปก

คลุมสรรพสิ่งทั้งหลายที่พระองค์ได้ทรงสร้างขึ้น กระนั้นก็ดี หากมนุษย์ไม่ยอมอ่อนน้อมจิตใจบูชาพระองค์ เขาก็จะไม่ได้รับพลังสร้างสรรค์นี้จากพระผู้เป็นเจ้า

พลังอำนาจจิตที่บังเกิดขึ้นในสภาวะเมื่อศาสนิกชนตั้งจิตสู่พระผู้เป็นเจ้าด้วยมโนสำนึกที่ร้องสรรเสริญเถลิงพระเกียรติคุณนั้นเป็นพลังอำนาจที่มีความลึกลับเกินขีดความเข้าใจของมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่า ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวและศรัทธาอันมั่นคงของวีรชนบังเกิดขึ้นจากแรงอธิษฐาน ศาสนิกชนทั้งหลายจึงสามารถดำเนินการเผยแพร่ศาสนา และในที่สุดเขาเหล่านั้นก็กลายเป็นเครื่องมืออันล้ำค่าที่นำผู้คนหลายพันหลายหมื่นเข้ามาสู่ร่มเงาศาสนาของพระบาฮาอุลลาห์

ขั้นตอนที่สาม

อ่านพระธรรมคัมภีร์ของพระบาฮาอุลลาห์ แม้การได้อ่านศึกษานี้จะมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดก็จริง ลำพังการอ่านเพียงประการเดียวก็ไม่อาจยังให้จิตวิญญาณก้าวหน้าได้ถ้าไม่มี **การรับใช้ศาสนา** ควบคู่กันไปเปรียบประดุจดังคนที่รับประทานอาหารจุกมื่อ แต่ถ้าขาดการเคลื่อนไหวออกกำลังกายทุกวัน ในที่สุดเขาก็จะถูกโรคภัยคุกคามจนต้องล้มเจ็บลง ในทำนองเดียวกัน การพระธรรมคำสอนก็ต้องกระทำควบคู่กันกับการปฏิบัติตาม ปัจจุบัน การรับใช้ศาสนาในวิถีที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้บำเพ็ญอย่างสูงสุดได้แก่การ **สอนศาสนา** เป็นกิจวัตรทุกวันควบคู่กันกับการช่วยสร้างและส่งเสริมสนับสนุนให้ธรรมสภาบาไฮแห่งท้องถิ่นทุกแห่งมีความแข็งแรงมั่นคง

ในยุคของศาสนาบาไฮ การสอนศาสนาอันได้แก่การถ่ายทอดศาสน์ของพระผู้เป็นเจ้าให้ผู้อื่นได้รับฟังนั้นถือเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก การสอนศาสนานั้นมิใช่เป็นเพียงหน้าที่ที่พระบาฮาอุลลาห์ทรงมอบหมายให้ทุกคนเท่านั้น ในดุลยพินิจของพระองค์ การสอนศาสนาเป็น “การบำเพ็ญกุศลที่มีผลบุญเหนือกิจทั้งปวง” พระอับดุลบาฮาได้กล่าวถึงการสอนว่า “ในบรรดาของขวัญที่พระผู้เป็นเจ้าทรงประทานให้ ของขวัญชิ้นที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือการให้ศาสนิกชนทุกคนได้รับโอกาสการสอนศาสนา เพราะอรบบุญแห่งการสอนศาสนานั้นผลักดันให้เราได้รับกระแสพระเมตตาจากพระผู้เป็นเจ้า การสอนศาสนานับเป็นหน้าที่อันดับแรกที่ทุกคนพึงกระทำ” อีกตอนหนึ่ง พระอับดุลบาฮาได้กล่าวไว้ว่า “การสอนศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งยวดจนนับได้ว่าเป็นศิลาฤกษ์แห่งรากฐานของศาสนาได้ทีเดียว”

ขั้นตอนที่สี่

จิตใจของศาสนิกชนจะพัฒนาได้สูงขึ้นเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าเขา มีความประพฤติที่ถูกทำนองคลองธรรมกอปรด้วยเจตนาธรรมที่บริสุทธิ์ มีความเคารพวิญญ์และคำสั่งสอนของพระบาฮาอุลลาห์หรือไม่เพียงใด ด้วย เป้าหมายของบาไฮทุกคนอยู่ที่การดำเนินชีวิตให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมก่อน จึงจะสอนศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

พระบาฮาอุลลาห์ได้ทรงลิขิตไว้ในพระธรรมบทตอนหนึ่งว่า “พระผู้เป็นเจ้าทรงระบุให้ทุกคนมีหน้าที่เผยแผ่ศาสนาของพระองค์ ก่อนที่ใครก็ตามจะยื่นหยัดขึ้นปฏิบัติหน้าที่นี้จะต้องมีคุณลักษณะจำเป็นในเบื้องต้นปฐมคือ เขาจะต้องประดับตนเองด้วยอาการแห่งความเที่ยงธรรม มีอุปนิสัยอันน่ายกย่องสรรเสริญ หากทำได้ตามนี้ คำพูดของเขาจึงจะสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้ที่สำเนียงคำเรียกร้องเชิญชวนนั้น หากผู้สอนไม่มีคุณลักษณะดังกล่าว ความหวังที่เขาจะดึงดูดหัวใจของผู้รับฟังก็จะหมดสิ้นไป

พระดำรัสของพระบาฮาอุลลาห์ในข้อนี้ไม่เปิดช่องให้เราตั้งข้อสงสัยได้เลย พระบาฮาอุลลาห์ทรงตรัสว่า “หากผู้สอนไม่ตกแต่งตนเองด้วยอาการแห่งความเที่ยงธรรมปราศจากอุปนิสัยอันน่าสรรเสริญแล้ว อย่าหวังเลยว่าจะโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังให้เลื่อมใสในศาสนาได้” พระองค์ทรงเน้นหนักอยู่ที่คำว่า “อย่าหวังเลย” และคำๆนี้เองที่ปิดวิถีทางอื่นๆที่เรานึกคิดเอาเองว่าจะสามารถนำมาใช้ให้ได้ผลเทียบเทียมได้ พระบาฮาอุลลาห์ทรงลิขิตเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในพระธรรมบทอื่นๆอีกหลายบท

การป้องกันศาสนา

ในปรากฏการณ์ธรรมชาติ จะพบว่าทันทีที่ทารกถือกำเนิดขึ้น งานชิ้นสำคัญอันได้แก่การเลี้ยงดูป้องกันซึ่งทางฝ่าบิดามารดาจะต้องปฏิบัติด้วยความเมตตารักใคร่ระวังระไวก็เริ่มขึ้นทันทีทันใด ปรากฏการณ์ข้อนี้เกิดขึ้นกับศาสนาด้วยเช่นเดียวกัน ในทันทีที่มีผู้กล่าวว่า “ข้าพเจ้าเป็นบาไฮ” เขาก็เริ่มมีหน้าที่ปกป้องรักษาศาสนาซึ่งมีค่าสูงสุดนี้ไว้ และพร้อมกันนั้นต้องพยายามพัฒนาศาสนาให้มั่นคงขึ้น การอ่านพระธรรมบทและการปฏิบัติตามขั้นตอนที่กล่าวไว้แล้ว จะช่วยให้เราได้โลดแล่นบนทางสัญจรที่นำไปสู่ความเจริญทางจิตใจและนำเราให้ได้เข้าไปใกล้พระบาฮาอุลลาห์

โจรสสามประเภทที่ปล้นความศรัทธา

เมื่อเรามีความตั้งใจจะเจริญในวิถีทางแห่งธรรมแล้ว จำเป็นที่เราจะต้องตั้งอยู่ในความไม่ประมาท มิฉะนั้น พลังทางด้านลบและด้านอธรรม จะปล้นความศรัทธาจากเราไป

1) โจรประเภทแรก คือ การผูกพันตัวเองอยู่กับโลกทางวัตถุ ในทัศนะของศาสนาบาไฮ การไม่ผูกพันกับโลกทางวัตถุมิได้หมายความว่าให้เราปฏิเสธวัตถุและความเป็นไปของโลก สิ่งใดก็ตามที่กีดขวางศาสนิกชนให้ออกห่างจากพระบาฮาอูลลาห์ย่อมได้ชื่อว่าเป็นพันธนาการที่ผูกพันเราไว้กับโลกนี้ ความรักตนเองเป็นอุปสรรคขวางกั้นที่น่ากลัวที่สุด ความหลงและความรักตนเองนับเป็นศัตรูสำคัญของมนุษย์

2) โจรประเภทที่สองก็คือ การคบคนชั่วเป็นมิตร การคบคนชั่วเป็นมิตรเป็นทั้งอันตรายและเครื่องทำลายความศรัทธาที่เรามีต่อศาสนา นี่คือคำเตือนประการสำคัญของพระบาฮาอูลลาห์

“ดูกร บุตรแห่งฐลีดิน! จงระวัง อย่าเดินกับคนชั่ว อย่าหาทางเป็นมิตรกับเขา ทั้งนี้เพราะเพื่อนประเภทนี้จะแปรความศรัทธาในดวงใจ ให้เปลี่ยนเป็นเพลิงโลภกันท์” เราควรจะทำความเข้าใจความหมายของคำว่า “คนชั่ว” ให้ดี คนชั่วอาจจะอ้างว่าตนเชื่อพระผู้เป็นเจ้า ส่วนผู้ที่ไม่เชื่อว่ามีพระผู้เป็นเจ้าหรือนรกสวรรค์จริงนั้นอาจจะเป็นคนดีก็ได้

หากเราคบคนดี จิตวิญญาณของเราจะสูงขึ้นในทันทีที่เราติดต่อคบหากับบุคคลที่มีจิตใจเปี่ยมไปด้วยความรักพระบาฮาอูลลาห์ การคบคนชนิดนี้มีแต่จะช่วยให้ความเชื่อถือศรัทธาที่เรามีต่อพระผู้เป็นเจ้าเพิ่มพูนขึ้น พระบาฮาอูลลาห์ทรงลิขิตในหนังสือ “พระธรรมวจาแห่งความเร้นลับว่า”....ขอให้ผู้ที่หาวิถีทางติดต่อกับพระผู้เป็นเจ้าจงมีไมตรีจิตมิตรภาพกับสาธุชนที่พระองค์ทรงรักใคร่ ขอให้ผู้ที่ปรารถนาจะได้สำเนียงพระวจาของพระผู้เป็นเจ้าจงสดับคำของนรชนที่พระองค์ทรงเลือกสรรไว้แล้ว

3) โจรประเภทที่สามคือ การซุบซิบนินทาและการพูดให้ร้ายลับหลัง การค้นหาความผิดของผู้อื่นแล้วนำมาพูดนินทา จะเป็นเครื่องบ่อนทำลายรากฐานแห่งความเชื่อที่มีต่อพระบาฮาอูลลาห์ พระบาฮาอูลลาห์ทรงสอนเราไว้ดังนี้

“ดูกร บรรดาผู้ที่อพยพเร่ร่อน! ลิ้นของเจ้านั้นเราออกแบบกำหนดให้กล่าวถึงแต่เรา จงอย่าทำให้มันแปดเปื้อนด้วยคำกล่าวร้าย เมื่อใดก็ตามที่เพลิงแห่งความเห็นแก่ตัวเผาผลาญเจ้า เมื่อนั้น เจ้าจงระลึกถึงความผิดของตัวเอง จงอย่าได้ไปดูความผิดของสรรพสิ่งที่เราสร้างขึ้นมาทั้งนี้เพราะคนทุกคนรู้จักตัวเองดี ดีกว่ารู้จักผู้อื่น”

บทสรุปและข้อเสนอแนะที่นำนำมาปฏิบัติ

ในท้ายที่สุดนี้ พอดีสรุปหัวข้อสำคัญๆที่กล่าวมาแล้ว เป็นขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นที่มีความจำเป็นแก่ชีวิตเราดังนี้

1) อ่านพระธรรมจนวันละ 2 เวลาอย่างสม่ำเสมอ การอ่านพระธรรมคัมภีร์เป็นกิริยาอาการที่แสดงออกซึ่งความเคารพบูชาพระผู้เป็นเจ้า การละเลยไม่อ่านไม่ว่าจะเป็นในตอนเช้าหรือเย็นก็เหมือนกับ การที่คนเราอดอาหาร

ขอให้เราทั้งหลายจดจำไว้ว่า หากเราไม่สามารถอ่านพระธรรมของพระบาฮาอุลลาห์ในตอนเช้า เนื่องจากว่าไม่มีเวลาหรือต้องรีบร้อนไปทำงานแล้ว ขอแนะนำให้นำหนังสือติดตัวไปยังที่ทำงานด้วย และถ้ามีเวลาว่างเมื่อใด ท่านก็จะสามารถหยิบหนังสือมาอ่านได้แม้จะอ่านได้เพียง 2-3 ตอนเราก็ได้อาหารทางจิตวิญญาณแล้ว

การอ่านพระธรรมทุกเช้าและเป็นกิริยาอาการที่แสดงออกซึ่งความเคารพบูชาพระผู้เป็นเจ้า ส่วน การศึกษาพระธรรมประกอบกับภาคประวัติศาสตร์ของศาสนานั้นก็เพื่อให้เรามีความรู้ความเข้าใจศาสนาได้ อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น การศึกษาอย่างหลังนี้ทำได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นเวลากลางวันหรือกลางคืน สมายติธรรม แห่งสากลได้รวบรวมหนังสือที่ใครขอแนะนำให้ท่านอ่านดังนี้

- พลังภาพแห่งความช่วยเหลือจากสวรรค์
- ยอดเยี่ยมในทุกสิ่ง
- ชีวิตครอบครัว
- ของขวัญแห่งการได้สอนศาสนา

2) การสวดมนต์ภาคบังคับบทใดบทหนึ่งใน 3 บท

3) สอนศาสนาด้วยการบอกเล่าข่าวสาส์นของพระบาฮาอุลลาห์แก่คนทั่วไป ด้วยการ

- สร้างมิตรภาพและเชิญเขาไปร่วมงานสังสรรค์อย่างสม่ำเสมอ
- เดินทางเผยแพร่ศาสนา
- สวดมนต์อธิษฐานขอให้ได้พบผู้ที่มีจิตใจตอบสนองพระธรรมคำสอนนี้

หากครูสอนศาสนามีความตั้งใจจริงและมีความเพียรพยายามแล้ว ไม่ต้องสงสัยเลยว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงตอบคำอธิษฐานของเขาตามที่พระองค์ทรงสัญญาไว้ เป็นหนทางทางชักนำให้สาธุชนผู้มีจิตใจอันบริสุทธิ์เข้าสู่วิถีธรรมนี้

4) ประการสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ จงดำเนินชีวิตแบบบาไฮอย่างแท้จริง

ถ้าศาสนิกชนผู้ซึ่งตระหนักถึงสถานะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างดีจะปฏิบัติให้ได้ตามนี้คือ

- อ่านพระธรรมคำสอนของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าทั้งเช้าและเย็น
- เปิดหัวใจออกรับการสั่งสอนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- สวดมนต์ภาคบังคับในลักษณะที่เป็นตามพระบัญชาของพระองค์
- สมาคมกับบาไฮศาสนิกชนที่มีดวงใจระอุด้วยความรักศาสนา
- หลีกเลียงการคบหากับเหล่าอธรรม
- ตื่นตัวขึ้นรับใช้ศาสนา

หากเขาปฏิบัติได้ตามนี้ ความรักที่เขามีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงจะเพิ่มพูนขึ้นทุกวัน เขาจะได้รับความช่วยเหลือจากอาณาจักรเบื้องบนให้เจริญทั้งทางด้านจิตใจและทางธรรม

ด้วยความรักและปรารถนาดี

ขอห้อมรับใช้พระเจ้าผู้เป็นเจ้า

อดิบบ ทาเฮอซาเดห์

(ท่านที่ปรึกษาศาสนา)